

3. *Титов Ф. Ф.* Благоверный князь Константин Константинович Острожский, ревнитель православия и защитник русской народности в Западной Руси (1527—1608—1908). — Киев, 1908.
4. *Максимович М.* Письма о князьях Острожских: Письмо 4-ое: К графине А. Д. Блудовой. — Б. м. и г. — С. 6.
5. *Стратий Я.* Значення Острозького культурно-освітнього осередку для розвитку української духовної культури і філософської думки на зламі XVI—XVII ст. // Острозька давнина: Дослідження і матеріали. — Т. I. — Львів, 1995. — С. 91.
6. *Мицько І. З.* Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576—1636). — Київ, 1990. — С. 32.
7. *Грушевський М.* Історія української літератури: В 6 т.; 9 кн. — Т. V. — Кн. 2: Перше відродження (1580—1610 рр.). — Київ, 1995. — С. 38.
8. *Предисловие* // Каталог изданий Острожской типографии и трех передвижных типографий / Сост.: Т. Быкова ; Гос. ордена Трудового Красного Знамени Публичная б-ка им. М. Е. Салтыкова-Щедрина. — Ленинград, 1972. — С. 5.
9. *Клименко П.* Графіка шрифту в Острозькій Біблії. — Київ, 1925. — С. 17.
10. *The Ostrog Bible 1581—1581* — Острозька Біблія, Reproduced in commemoration of the Millenium of the baptism of Ukraine into the holy orthodox faith 988—1988. — Winnipeg; St. Andrews College 1983. — Pag. var.; Fotokopirja z vyd. 1581; Франко І. Причинок до студій над Острозьською Біблією. — Львів, 1907; Немировский Е. Л. Начало книгопечатания на Украине. Иван Федоров. — Москва, 1974; Ісаєвич Я. Д. Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні. — Львів, 1975; Острожская Библия : сб. ст. — Москва, 1990; Острогіана в Україні і Європі : мат. Міжнар. наук. симпозіуму (м. Старокостянтинів Хмельн. обл., 29—30 черв. 2001 р.). — Старокостянтинів, 2001. — 367 с. (Велика Волинь) ; Житомир. науково-краєзнавче т-во дослідн. Волині; Житомир. обл. організація Нац. Спільки журналістів України; Житомир. обл. краєзнавчий музей. — 2001. — Т. 23.
11. *Селецький А.* Острожская типография и ее издания. — Почаев, б.г. — С. 128.

Лариса Рева,

кандидат філологічних наук,
член-кореспондент Академії вищої освіти України,
член Національної Спільки краєзнавців України

Надійшла до редакції 12 червня 2017 року

УДК 378.147:02]:004.7

7—8 червня 2017 р. у Вільнюсі (Литва) відбулася міжнародна конференція на тему: "Андрогогіка: дистанційна освіта бібліотекарів у віртуальному середовищі", що проводилася за сприяння програми "Еразмус+". Від України в ній взяли участь завідувач кафедри інформаційних комунікацій та бібліотекознавства Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, голова Секції з бібліотечно-інформаційної освіти Української бібліотечної асоціації, кандидат педагогічних наук, професор В. Загуменна та завідувач кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи Київського національного університету культури і мистецтв, член УБА, доктор наук із соціальних комунікацій Т. Гранчак.

Зазначимо, що з поширенням інтернет-технологій питання розвитку дистанційної освіти набуває дедалі більшої актуальності. Відповідно до прогнозів відомого американського футуролога, професора теоретичної фізики М. Каку, в майбутньому дипломи втрачатимуть вагу, оскільки люди зможуть самостійно комбінувати комплекс курсів, які забезпечуватимуть оволодіння потрібними компетентностями. Лише ті, кому бракуватиме мотивації та самоорганізації, послугуватимуться оффлайновим навчанням. "Люди скористаються з можливості самонавчання і насправді знатимуть, яких знань вони потребують. Університетські онлайн-курси вже існують, це блискуча ідея. Правда, відсоток тих, хто полишив навчання за такими програмами, все ще високий. З одного боку, люди ще не реорганізувалися, не набули навичок

Дистанційна освіта бібліотекарів у віртуальному середовищі

навчання без керівника за принципом "лише ти і монітор комп'ютера", в них не вистачає мотивації. З іншого боку, онлайн-курси лише започатковані та потребують вдосконалення. Але вони розвиваються надто швидко і, звичайно, переважатимуть наступні 50 років. Університети збережуться, але переважно віртуальні університети, в яких навчання ґрунтуватиметься на хмарній системі. Ті, хто відвідуватиме лекції в традиційних освітніх інституціях, вважатимуться лузерами, тому що вони не можуть самостійно сконструювати власну освіту", — наголошує М. Каку¹.

Особливо гостро сьогодні постало питання налагодження дистанційної освіти для бібліотекарів. Це зумовлено тим прикритим фактом, що в низці країн, наприклад Грузії, Литві, фахову підготовку бібліотечних працівників припинено. Проте бібліотеки функціонують і розвиваються. Отже, постає проблема підготовки відповідних кадрів, проблема наступності в передачі фахових знань і вмінь. Дистанційні курси, спрямовані на набуття тими, хто навчається, базових компетентностей бібліотечного фаху, могли б стати частковим вирішенням цієї проблеми.

Інший важливий аспект — стрімке вдосконалення бібліотечно-інформаційних технологій, яке вимагає від бібліотечного працівника постійного само-

¹ *Громова Т.* Митіо Каку: Учеба уже не будет базироваться на запоминании // Деловая столица. 2014. 28.08. — Режим доступа: <http://www.dsnews.ua/society/mitio-kaku-ucheba-uzhe-ne-budet-bazirovatsya-na-zapominanii-28082014231600>. — Загл. с экрана.

розвитку і самоосвіти, бажано без відриву від роботи для стаціонарного або навіть заочного навчання.

Отже, дистанційна освіта — це наше майбутнє.

Вільнюський форум з питань дистанційної освіти для бібліотекарів був спрямований на кумуляцію міжнародного досвіду організації такого навчання в бібліотечній сфері. Під час конференції організатори анонсували створену в ході реалізації проекту за сприяння програми "Еразмус+" платформу "Віртуальне навчання для бібліотекарів" (Virtual Learning for Librarians), яка міститиме онлайн-курси кількома мовами (рис. 1).

В. Загуменна виступила з доповіддю "Дистанційна освіта для бібліотекарів в Україні" (на прикладі НАКККіМ) та поділилася із зарубіжними колегами досвідом реалізації дистанційних курсів з проблематики бібліотечної справи в Академії.

Доповідь Т. Гранчак стосувалася моделі дистанційної освіти, сучасного вітчизняного досвіду і підходів до її організації бібліотеками, університетами та громадськими організаціями. Також були представлені виступи литовських, фінських і латвійських колег.

Зокрема Й. Степонайтене, голова Литовської бібліотечної асоціації, Т. Катінайте і Г. Бацевічюте, фахівці Вільнюської публічної бібліотеки імені Адама Міцкевича, члени Литовської бібліотечної асоціації, відкриваючи конференцію, докладно розповіли про проект "Андрогогіка: Віртуальне освітнє середовище для бібліотекарів" (Andragogy: Virtual Learning Environment for Librarians), реалізація якого відбувалася в тісній співпраці з болгарськими колегами за сприяння програми "Еразмус+".

Рис. 1. Віртуальна платформа "Віртуальне навчання для бібліотекарів" (Virtual Learning for Librarians). Джерело: www.go-anragogy.eu

Керівник міської бібліотеки м. Пелчі (Латвія) Д. Гірвайте поділилася досвідом навчання іспанської мови в закладі. Курси були безплатними і проходилися за участі волонтерів. Р. Алаліпасті, керівник Жіночого центру м. Турку, координатор проекту "Креативний форум в бібліотеці" міської бібліотеки м. Турку, зосередилася на питаннях освітніх потреб і мотивації в процесі навчання. Її колега, аспірантка А. Ояранта присвятила доповідь питанням, чому саме і як саме мають навчати в бібліотеці. Зокрема, доповідач окреслила різницю між навчанням (teaching) і кураторством (curation) з обґрунтуванням пріоритетності останнього.

Участь українських фахівців у цьому заході відбулася в межах вже багаторічної плідної співпраці бібліотечних асоціацій Литви та України,

а виконавчий офіс УБА всіляко сприяв вирішенню усіх організаційних питань.

У перший день конференції були проведені цікаві екскурсії до Вільнюської публічної бібліотеки імені Адама Міцкевича та Національної бібліотеки Литви. Важливо зауважити, що обидві установи загальнодоступні для всіх категорій читачів, у них відкритий доступ до всіх видів документів, відмінне технічне оснащення, найсучасніший інтер'єр. Організація простору бібліотек просто вражає! Все налаштовано на наближення установ до читача і складається враження, що головне їхнє гасло: "Будь ласка, заходьте: сідайте, читайте, спілкуйтеся, відпочивайте!". Цьому сприяє все: сучасний інтер'єр, комфортне обслуговування, максимальне забезпечення потреб користувачів.

У бібліотеках багато читачів, переважно молодих людей і дітей. Це стосується і Національної бібліотеки Литви. Так, упродовж чотирьох місяців, з вересня до грудня 2016 року, установу відвідали майже 80 тисяч користувачів, тобто 20 тисяч читачів за місяць! У Національній бібліотеці багато невеличких читальних залів, а точніше — аудиторій для читання, спілкування, відпочинку. Є спеціальні makerspaces, за допомогою яких бібліотечний працівник (до речі, молодий креативний хлопець) допомагає орієнтуватися в просторі — де знайти необхідну літературу щодо створення чи то двигуна, чи приладу, чи певного об'єкта; де знайти відповідні ресурси, інструменти для роботи. Відповідно і користувачі — переважно молодь — приходять групами, займаються, спілкуються, обговорюють важливі для них питання.

Це підтверджує тезу, що сучасна бібліотека єднає різних людей, поєднує в собі знання, культурні заходи, а також можливість навчання та

відпочинку. Сьогодні бібліотека — це не лише якісний сервіс, а й місце, де люди відчувають себе впевнено і комфортно.

Під час спілкування із зарубіжними колегами також обговорювалися проблеми підготовки інформаційно-бібліотечних фахівців та можливості співробітництва з вищими навчальними закладами Литви, Латвії та Фінляндії з відповідного напрямку освітньої діяльності.

Віра Загуменна,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри НАКККіМ

Тетяна Гранчак,
доктор наук із соціальних комунікацій,
завідувач кафедри КНУКіМ,
старший науковий співробітник

Надійшла до редакції 11 червня 2017 року

ЗА РУБЕЖЕМ

УДК 025.355:[050:001]](477-87)

Валентина Корнієнко,
молодший науковий співробітник
відділу реферування наукової інформації НБУВ

Супровід наукових розробок реферативними ресурсами за кордоном (з елементами порівняльного аналізу)

У результаті проведеного дослідження з'ясовано, що у структурах, функціях та завданнях систем науково-технічної інформації різних країн відбуваються істотні зміни. Особливо ці тенденції виразні в діяльності бібліотек, які на сучасному етапі значно розширюють свої функції; об'єднуючи зусилля з органами інформації, видавництвами, музеями та архівами, значно спрощують пошукові можливості для користувачів.

Ключові слова: реферативний журнал, документопотік, ВІНІПІ, електронні носії, мегабібліотека.

У ході науково-дослідної роботи (НДР) "Інтелектуальні інформаційні-аналітичні технології. Інтегровані системи БД та знань" (2014—2016 рр.), яка проводилася на базі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) вивчено проблеми аналітико-синтетичного опрацювання наукових видань. Зокрема, досліджено проблему створення реферативної інформації з метою випуску вітчизняного реферативного журналу (РЖ) для забезпечення оперативного доступу до вітчизняних наукових видань, оскільки конкурентоспроможність наукових і дослідно-конструкторських розробок (НДДКР) значною мірою залежить від наявності якісної професійної інформації як в науковій, так і у виробничо-

технологічній сферах. Проблема полягала в тому, що до 90-х рр. ХХ ст. в Україні РЖ не видавався. Згодом, із середини 1990-х рр., фахівці розробляють технології з організації висхідних і низхідних потоків документів на галузевих і міжгалузевих рівнях, а також зі створення реферативної інформації та відповідних баз даних (БД). Для ефективного розв'язання цієї проблеми на сучасному етапі насамперед потрібно проаналізувати закордонний досвід зі створення аналітико-синтетичної інформації, зокрема реферативної.

Час оприлюднення першої реферативної інформації в наукових журналах припадає ще на XVII—XVIII ст. Потреба у такій періодиці значно зростає в середині ХХ ст., коли збільшується потік наукових видань і,